

jaarplan 2012

cultureel erfgoed van het ontwerp van de omgeving

CentrumVlaamseArchitectuurarchieven

Antwerpen, 7 juni 2013

Inhoud

0 Inleiding.....	3
SD 1 Kennis opbouw over het cultureel erfgoed van het ontwerp van de omgeving en kennisverspreiding.....	4
OD 1.1 In kaart brengen van het roerend erfgoed van het ontwerp van de omgeving.....	4
OD 1.2 In kaart brengen van het immaterieel cultureel erfgoed van het ontwerp van de omgeving.....	5
OD 1.3 Kennis opbouwen en delen over het digitaal cultureel erfgoed van het ontwerp van de omgeving.....	5
OD 1.4 Kennis opbouwen en delen over het behoud en beheer van het cultureel erfgoed van het ontwerp van de omgeving	6
OD 1.5 Bevorderen van de doorstroom van kennis tussen het cultureel-erfgoedveld van het ontwerp van de omgeving en het onderzoeksveld	6
SD 2 Organisatie en activering van de cultureel-erfgoedgemeenschap	6
OD 2.1 Platformfunctie.....	6
OD 2.2 Adviesraad organiseren.....	8
OD 2.3 Internationaal netwerk opbouwen en internationale expertise-uitwisseling..	8
SD 3 Toekomstscenario uitwerken.....	10
OD 3.1 Acquisitieprofiel uitwerken	10
OD 3.2 Prospectie en overdrachten	10
OD 3.3 Samenwerking APA (Architectuurarchief Provincie Antwerpen)	10
OD 3.4 Depotproblematiek: zoektocht naar een duurzame oplossing.....	11
SD 4 Bewustzijn vergroten voor het CE van het ontwerp van de omgeving	11
OD 4.1 Erfgoedvormers en erfgenamen bewust maken.....	11
OD 4.2 Niet-gespecialiseerde bewaarinstellingen bewustmaken van het belang van het CE van het ontwerp van de omgeving.....	12
OD 4.3 Publiekprojecten uitwerken in functie van brede sensibilisering.....	12
OD 4.4 Website als duurzaam communicatiemiddel.....	13
SD 5 Geïntegreerde projecten.....	14
OD 5.1 50 jaar wet op de stedenbouw.....	14
OD 5.2 Noodwoningen.....	15
SD 6 Duurzaamheid en maatschappelijke en culturele diversiteit.....	15
OD 6.1 Maatschappelijke en culturele diversiteit.....	15
OD 6.2 Aandacht voor duurzaamheid.....	16
OD 6.3 Website (AnySurfer)	17

0 Inleiding

Het actieplan 2012 en de daaraan verbonden begroting is gemaakt tegen het licht van het beleidsplan 2012-2016 van het Centrum Vlaamse Architectuurarchieven en de beheersovereenkomst die met de minister van Cultuur werd opgesteld. Het beleidsplan en de beheersovereenkomst kennen het CVAa een belangrijke verantwoordelijkheid toe als expertisecentrum voor het cultureel erfgoed van het ontwerp van de omgeving. In het beleidsplan worden drie inhoudelijke klemtonen gelegd, waarvan de eerste – het cultureel erfgoed van de naoorlogse stedenbouw - in 2012 wordt uitgewerkt. 2012 is inderdaad een bijzonder jaar voor stedenbouw en zijn erfgoed. Het is immers 50 jaar geleden dat de Wet op de Stedenbouw (1962) werd gestemd. Bovendien is het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen aan herziening toe, in 2012 zal het vervangen worden door het Ruimtelijk Beleidsplan Vlaanderen. Het Vlaams Architectuurinstituut en de Vlaams Bouwmeester, die de wedstrijd voor de Belgische inzending voor de internationale architectuurbienale van Venetië, uitschreven, focusten eveneens op stedenbouw, infrastructuur en landschap. Op die manier is stedenbouw een actueel thema, waarbij reflectie over zijn geschiedenis en zijn cultureel erfgoed aan de orde is: kwalitatieve nieuwe plannen voor het landschap zijn gebaat met kennis van het verleden. Het CVAa wil in 2012 inzetten op dit thema om aan deze behoefte te voldoen.

Een tweede klemtoon ligt bij de ontsluiting van het onderzoek naar onderwijsarchieven als opstap voor verdere acties. In de vorm van een publicatie en studiedag wordt het debat over de stand van zaken van het cultureel erfgoed van het architectuuronderwijs met alle betrokken aangewakkerd. De presentatie van de stand van zaken van het onderzoek wordt gekoppeld aan een debat over mogelijke toekomstscenario's voor dit waardevolle cultureel erfgoed.

Achter de schermen zal het CVAa in 2012 verder werken aan de organisatie en activering van de verschillende cultureel-erfgoedgemeenschappen, waarbij per gemeenschap eigen werkmethodes worden gevolgd. Vooral voor de collectiebeherende archiefinstellingen ligt de nadruk op een gemeenschappelijke ontsluiting van alle gegevens over cultureel erfgoed van het ontwerp van de omgeving via Odis. In 2012 wordt daarbij ook nagedacht hoe deze gemeenschappelijke inspanningen de sector als geheel meer zichtbaar kunnen maken. De nieuwe website van het CVAa, waaraan in 2012 zal worden gewerkt, zal hierin een belangrijke rol spelen.

Tot slot dient het CVAa in 2012 een projectaanvraag in bij Toerisme Vlaanderen voor een breed publieksproject rond noodwoningen dat in het kader van de herdenking van de Eerste Wereldoorlog in 2014 aan het publiek getoond zal worden. Ook zal het CVAa i.s.m. Packed vzw een aanvraag indienen binnen het 7de kaderprogramma van de Europese Commissie voor een internationaal onderzoek naar de duurzame bewaring van complexe *digital born* bestanden.

Sofie De Caigny
Coördinator CVAa

SD 1 Kennis opbouw over het cultureel erfgoed van het ontwerp van de omgeving en kennisverspreiding

OD 1.1 In kaart brengen van het roerend erfgoed van het ontwerp van de omgeving

Inzet personeel: Alle medewerkers zijn betrokken, allen gemiddeld 0.1 VTE

Inzet werkmiddelen: 3.500 euro (A11 COLL, aangevuld met 615 verplaatsingskosten)

Actie 1.1.1: prospectie en registratie Cultureel Erfgoed

2012 is een bijzonder jaar voor stedenbouw in Vlaanderen. Niet alleen wordt 50 jaar wet op de stedenbouw in de kijker geplaatst, onder meer door de VRP (Vlaamse Vereniging voor Ruimte en Planning) en het VAI. In 2012 wordt ook het witboek Ruimtelijk Beleidsplan Vlaanderen verwacht als opvolger van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. Het CVAa wil de actualiteit van het stedenbouwkundig debat aangrijpen om ook te reflecteren over het erfgoed van stedenbouw en planning. Het wil daarom bij de prospectie en registratie van het cultureel erfgoed van het ontwerp van de omgeving prioritair inzetten op het cultureel erfgoed van de naoorlogse stedenbouw.

Werkwijze: (1) prioriteiten bepalen van te zoeken cultureel erfgoed afbakenen door gesprekken met belangrijke protagonisten uit de periode én met de belangrijkste onderzoekers van de periode, (2) registratie van dit erfgoed (zie actie 1.1.2), (3) mogelijks archiefoverdrachten afhankelijk van de noden, (4) bundeling van onderzoeksresultaten.

(Voor alle acties over 50 jaar Wet op de Stedenbouw, zie ook OD 5.1.)

Resultaatsindicatoren:

- Interviews met belangrijke protagonisten
- Overzicht van belangrijkste actoren van naoorlogse stedenbouw met prioriteitenlijst mbt. prospectie van CE
- Archiefoverdrachten
- Overzicht CE van naoorlogse stedenbouw en de bewaarplaatsen

Actie 1.1.2: ODIS, naar een databank

Odis is het centrale registratie-instrument dat het CVAa systematisch gebruikt. In 2012 zet het CVAa in op drie zaken: (1) gegevens van partners, voor zover deze gegevens nog niet online beschikbaar zijn, systematisch overbrengen naar Odis, (2) in het kader van 50 jaar Wet op de Stedenbouw archiefmateriaal en andere cultureel-erfgoedcollecties registreren in Odis (zie Actie 1.1.1), (3) onderzoekresultaten van auteurs over de naoorlogse stedenbouw registreren in Odis.

Daarnaast zal het CVAa een gesprek aangaan met Odis om een sector-specifieke toegang op deze databank te ontwikkelen zodat de sector met een eigen profiel de gecentraliseerde toegang tot haar gegevens kan presenteren. Dit kadert binnen de ontwikkeling van een nieuwe website (zie Actie 2.4.1) en het verder uitbouwen van een platform rond collectiebeherende instellingen (zie Actie 2.1.1.).

Resultaatsindicatoren:

- registratie van belangrijke actoren en hun erfgoed in het kader van het geïntegreerde project rond stedenbouw (zie 5.1.)
- registratie gegevens van partners
- voorbereiding sector-specifieke toegang tot Odis

OD 1.2 In kaart brengen van het immaterieel cultureel erfgoed van het ontwerp van de omgeving

Inzet personeel: Eva Van Regenmortel 0,2 VTE

Inzet werkmiddelen: 1.000 euro (A11 ICE)

Actie 1.2.1: Immaterieel cultureel erfgoed van stedenbouw: testcase

Er wordt een testcase van registratie van immaterieel cultureel erfgoed mbt. stedenbouw opgezet. Niet alleen de inhoudelijke dimensie staat centraal, ook de registratie en ontsluiting van dit ICE vormen belangrijke te onderzoeken aspecten van de testcase. De testcase zal het CVAa trachten in te bedden in de ontwikkelingen op Vlaams niveau mbt. ICE (centrale databank).

Resultaatsindicatoren:

- Een testcase is geregistreerd van ICE
- Een testcase wordt ingepast in databank Vlaams niveau
- Communicatie in de nieuwsbrief van het VAI

OD 1.3 Kennis opbouwen en delen over het digitaal cultureel erfgoed van het ontwerp van de omgeving

Inzet personeel: Annelies Nevejans 0,25 VTE

Inzet werkmiddelen: 10.000 euro (A11 DIGI)

Actie 1.3.1: survey naar gebruik van software en bestandsformatie bij architectenbureaus

Op basis van de *survey* in 2011 werden drie bureaus geselecteerd waarvan het digitaal documentbeheer verder wordt onderzocht. Aan de hand van een diepgaande analyse van de bestanden van deze ontwerp bureaus worden de gebruikte software, de verschillende versies en de bijhorende bestandsformaten in kaart gebracht. Daarnaast wordt getest welke bestandsformaten geschikt zijn om deze *born digital* bestanden op lange termijn te bewaren. De resultaten van het onderzoek moeten onder meer leiden tot een instrument waarmee geschikte archiveringsformaten gekozen kunnen worden.

Resultaatsindicatoren:

- Rapport over de resultaten van de *survey*, te downloaden via de website
- Communicatie in de nieuwsbrief van het VAI.
- Publieke presentatie op een (internationale) studiedag voor de sector van de archiefbeheerders
- Publieke presentatie op een contactmoment voor de archiefvormers

Actie 1.3.2: deelname aan Vlaamse en internationale netwerken rond duurzaam digitaal erfgoedbeheer

Het CVAa is vertegenwoordigd in verschillende werkgroepen en overlegorganen om kennis over duurzaam digitaal erfgoedbeheer te genereren en te delen met verschillende erfgoedgemeenschappen.

Resultaatsindicatoren:

- Vertegenwoordiging in het Platform Duurzame Digitale Toegankelijkheid Vlaanderen
- Deelname aan de werkgroep rond centrale toegangen binnen het traject Archieven 2020 (Faro)
- Actieve deelname aan aanvraag van Europees project in het 7de Kaderprogramma, ism. Packed vzw.

OD 1.4 Kennis opbouwen en delen over het behoud en beheer van het cultureel erfgoed van het ontwerp van de omgeving

Inzet personeel: Annelies Nevejans 0,1 VTE, Ellen Van Impe 0,1 VTE

Actie 1.4.1: CVAa bibliotheekcollectie

Het CVAa bouwt een naar omvang beperkte, maar naar inhoud zeer specifieke bibliotheekcollectie uit. Deze functioneert in de eerste plaats als werkbibliotheek voor het ontwikkelen van kennis en expertise bij de medewerkers, maar staat ook ter beschikking van derden die op zoek zijn naar informatie.

Resultaatsindicatoren:

- Aankoop van publicaties die relevant zijn voor het erfgoed van het ontwerp van de omgeving
- Abonnementen op periodieke publicaties die relevant zijn voor het erfgoed van het ontwerp van de omgeving

Actie 1.4.2: architectuurtijdschriften

In het kader van het overleg met de bibliothecarissen die architectuurtijdschriften beheren, komen aspecten van materiële zorg aan bod. Het CVAa tracht hier zo adequaat mogelijke antwoorden op de vragen vanuit het veld te geven.

Resultaatsindicatoren:

- Urgente vragen i.v.m. behoud en beheer van architectuurtijdschriften worden beantwoord. Samen met de partners-bibliothecarissen worden de meest haalbare oplossingen gezocht.

Actie 1.4.3: architectuurarchieven

Het onderzoek naar het CE van de naoorlogse stedenbouw zal kennis opleveren over de huidige bewaarmethoden van dit CE en de materialen waaruit het is samengesteld. Deze kennis zal op zijn beurt onderworpen worden aan de vraag of het wenselijk/noodzakelijk is een afzonderlijk onderzoek in te stellen over het behoud en beheer van dit CE, of dat de eerder ontwikkelde kennis van het CVAa over het behoud en beheer van architectuurarchieven *tout court*¹ ook nuttig is voor het CE van stedenbouw.

Resultaatsindicatoren:

- Samenvattend rapport over inhoud en condities op het vlak van behoud en beheer van het CE van private naoorlogse stedenbouwkundige actoren

OD 1.5 Bevorderen van de doorstroom van kennis tussen het cultureel-erfgoedveld van het ontwerp van de omgeving en het onderzoeksveld

Zie Actie 2.1.4 Platform Onderwijs

SD 2 Organisatie en activering van de cultureel-erfgoedgemeenschap

OD 2.1 Platformfunctie

Inzet personeel: Sofie De Caigny 0,25 VTE (de coördinator onderhoudt ook de contacten met de verschillende overheden en beleidsdomeinen en let de beheersorganen van de vzw VAI), Ellen Van Impe 0,1 VTE, Annelies Nevejans 0,1 VTE

¹ De Caigny, Nevejans, e.a. *Materiële zorg*. Handleiding Architectuurarchieven 2. Antwerpen, 2007.

Inzet werkingsmiddelen: 2.000 euro (A11 INTER en A11 ATSM, aangevuld met 615 verplaatsingskosten en 616 representatiekosten)

Actie 2.1.1: Platform collectiebeherende archiefinstellingen

In 2012 willen we binnen het platform van de collectiebeherende archiefinstellingen een eerste gezamenlijk project realiseren, namelijk de inhaalslag in Odis. Het CVAa staat in voor de coördinatie van de invoer en het uniform verwerken van de gegevens in Odis. De partners behouden hun verantwoordelijkheid en auteurschap over de ter beschikking gestelde gegevens.

Een tweede lijn waarop in 2012 wordt gewerkt, is die van een gezamenlijk 'portaal' voor de hele sector én een gezamenlijk communicatiemoment. Beide zullen in 2013 worden gerealiseerd, maar zullen in 2012 voorbereid worden met de collectiebeherende archiefinstellingen.

Tot slot wordt in 2012 gewerkt aan een nieuwe samenwerking met het Algemeen Rijksarchief aangezien er sinds de vorige overeenkomst aanzienlijk meer samenwerkingen rond archiefoverdrachten zijn geweest. Tijdens deze samenwerkingen bleek dat de algemene visie over de verhouding ARA-CVAa aan herziening toe is.

Resultaatsindicatoren:

- Inhaalslag ODIS: aandeel van de sector architectuur, focus stedenbouw aanzienlijk vergroot in aantal records in odis
- Ontwikkeling eigen profielpagina met gepersonaliseerde toegang op nieuwe website CVAa (zie ook OD 4.4)
- Voorbereiding gezamenlijk communicatiemoment
- Nieuwe samenwerkingsovereenkomst met ARA

Actie 2.1.2: platform bibliotheken

Sinds 2008 coördineert het CVAa het in kaart brengen van het precieze bezit van een aantal afgesloten architectuurtijdschriften bij architectuurbibliotheken. De dubbels worden geruild onder de actieve partners en de nieuwe bezitsgegevens worden ingevoerd in Antilope. Dit zorgt voor een betere online ontsluiting van deze tijdschriftencollecties. In 2012 wordt dit werk verder gezet met nieuwe titels en partners.

Resultaatsindicatoren:

- Bijgewerkte bezitsgegevens van de architectuurbibliotheken.
- Bijkomende ruilrondes met binnenlandse en buitenlandse partners.
- Netwerk van bibliothecarissen dat afspraken maakt over de gezamenlijke registratie van tijdschriften en andere documentair erfgoed over het ontwerp van de omgeving
- Visievorming en advies op maat i.v.m. materiële zorg van de tijdschriftencollecties

Actie 2.1.3: platform onderwijs

Het CVAa organiseert in 2012 een contactmoment met elk van de onderzoeksgroepen architectuur(geschiedenis) in Vlaanderen om te polsen naar nieuwe samenwerkingsmogelijkheden en om de resultaten van registratie- en ontsluitingsacties door te geven. Daarnaast zijn alle onderzoeksgroepen betrokken bij het onderzoek naar de archieven van het architectuuronderwijs en worden zij uitgenodigd deel te nemen aan de studiedag hierover op 13 november.

Resultaatsindicatoren:

- Bezoek aan alle onderwijsinstellingen voor overleg, wederzijdse doorstroming van kennis en brainstorm gezamenlijke projecten
- Publicatie resultaten onderzoek architectuuronderwijsarchieven (zie ook: Actie 4.3.5)
- Organisatie studiedag op 13 november met panelgesprek architectuuronderwijsarchieven (zie ook: Actie 4.2.1)

Actie 2.1.4: platform digitaal erfgoed

Na afloop van de *survey* (zie 1.3.1) worden de resultaten eerst bekend gemaakt binnen het platform digitaal erfgoed. Samen met de leden van dit platform zullen de volgende te nemen stappen onderzocht en bepaald worden. Binnen het platform wordt ook afgetoetst welke specifieke problemen binnen dit platform aangepakt kunnen worden dit niet aan bod komen binnen andere samenwerkingsverbanden.

Samen met Packed vzw zal het CVAa in het voorjaar schrijven aan een Europese projectaanvraag in het 7de kaderprogramma over digitale duurzaamheid van complexe digitale bestanden. Het CVAa zal zich hiervoor in een internationaal netwerk begeven.

Resultaatsindicatoren:

- Samenkomst van de leden van het platform om nieuwe ontwikkelingen te delen en toekomstscenario uit te werken
- Inbreng projectaanvraag Packed vzw in het 7de kaderprogramma van de EU

Actie 2.1.5: platform voor concrete projecten

In het kader van de herdenking van 100 jaar wereldtentoonstelling in Gent, is het CVAa betrokken bij verschillende projecten. In de eerste plaats coördineerde het CVAa de inventarisatie van het archief van Armand Janssens, een architect die in aanloop van de wereldtentoonstelling erg actief was om de Gentse binnenstad te 'vermiddeleeuwen' in functie van de internationale bezoekers. Dit inventarisatiewerk vormt een belangrijke wetenschappelijke voorbereiding voor een boek dat de Dienst Monumentenzorg wil publiceren nav. de herdenking van de expo. Daarnaast is het CVAa mee betrokken bij een bredere publieke vertaling van al het onderzoek en initiatieven die in Gent worden genomen door verschillende partners (Publieksgeschiedenis UGent, Vakgroep Architectuur en Stedenbouw UGent, Universiteitsbibliotheek UGent, Stadsarchief Gent, dienst Monumentenzorg UGent). Tot slot initieerde het CVAa de betrokkenheid van het VAI bij het hele herdenkingsproject zodat er ook ruimte komt voor een actualisatie van 100 jaar wereldtentoonstelling in Gent.

Resultaatsindicatoren:

- Voorbereiding van inbreng van CVAa in breder publieksproject rond de herdenking van de Wereldtentoonstelling 1913 in Gent
- Platformfunctie uitgespeeld door initiatieven aan elkaar kenbaar te maken en op elkaar af te stemmen

OD 2.2 Adviesraad organiseren

Inzet personeel: Sofie De Caigny 0,05 VTE

Actie 2.2.1: transformatie adviesraad

In functie van nieuwe netwerken en platforms wordt de adviesraad een overkoepelend forum, samengesteld uit enerzijds vertegenwoordigers uit de verschillende platforms en anderzijds uit individuele leden die graag op de hoogte blijven van de ontwikkelingen binnen het CVAa en de platforms. De adviesraad wordt een jaarlijks contact- en communicatiemoment om te reflecteren over de stand van zaken.

Resultaatsindicatoren:

- De adviesraad bestaat uit vertegenwoordiging van de verschillende netwerken en platforms.
- De adviesraad komt minimaal één keer per jaar samen.
- Er is minstens één internationale vertegenwoordiger in de adviesraad (zie ook actief 2.3.1)

OD 2.3 Internationaal netwerk opbouwen en internationale expertise-uitwisseling

Inzet personeel: Ellen Van Impe 0,1 VTE, Sofie De Caigny 0,05 VTE

Inzet werkmiddelen: 1.000 euro (A11 INTER, aangevuld met 615 verplaatsingskosten en 616 representatiekosten)

Actie 2.3.1: internationale verankering netwerk

Het CVAa is vertegenwoordigd in de internationale erfgoedgemeenschap van het ontwerp van de omgeving.

Resultaatsindicatoren:

- CVAa is lid van Section Architectural Records van ICA, EAHN, SAH, Docomomo, ICAM.

Actie 2.3.2: actieve verantwoordelijkheid opnemen in internationale netwerken

Het CVAa neemt een actieve rol op in bepaalde internationale netwerken. Het participeert hiertoe in 2012 aan volgende congressen van bijhorende netwerken:

- 31 mei-3 juni:
  - o European Architectural Historian Network: CVAa organiseert samen met Onroerend Erfgoed een post-conferencetour over Renaat Braem
  - o Ellen Van Impe en Sofie De Caigny nemen deel aan het congres
- 2-6 september:
  - o 16de internationaal congres van ICAM (International Confederation of Architectural Museums) vindt plaats in Frankfurt en Rijn-Ruhrmetropoolis. Medewerkers van CVAa nemen deel.
  - o CVAa zond twee abstracts in. Momenteel wordt door het organiserend comité beslist of we een presentatie mogen geven op het congres.
- CVAa bouwt i.s.m. Packed vzw een Europees netwerk van excellentie uit met partners die werken rond de digitale duurzaamheid van complexe *born digital* bestanden.
- Het CVAa is aangezocht door professor Karl Kegler (Universiteit van Zurich) om deel te nemen aan een internationaal netwerk dat wil werken rond identiteit en wederopbouw. Het CVAa zal actief informatie doorgeven ivf. de uitbouw van dit netwerk en onderzoek.
- Het CVAa zoekt naar een internationale partner die het tijdschriftenproject kan verbreden.
- Er is minstens een internationale vertegenwoordiger actief lid van de adviesraad van het CVAa.

Resultaatsindicatoren:

- Er is een internationale vertegenwoordiger in de adviesraad (zie ook Actie 2.2.1)
- Er wordt minstens één internationale partner gezocht die wil bijdragen aan het project rond architectuurtijdschriften (zie ook Actie 2.1.3)
- Het CVAa zet in op het up to date houden van haar Engelstalige website (zie ook Actie 2.4.1)
- Het CVAa neemt deel aan twee internationale congressen.
- Het CVAa levert een inhoudelijke en organisatorische bijdrage aan het internationale netwerk rond digitale duurzaamheid van complexe digitale bestanden.
- Het CVAa neemt een actieve rol op in de vorming van een onderzoeksnetwerk rond wederopbouw en identiteit.

Actie 2.3.3: betrokkenheid stimuleren van cultureel-erfgoedgemeenschappen bij internationaal netwerk

Via de website en de nieuwsbrief van het VAI communiceert het CVAa breed naar de verschillende erfgoedgemeenschappen. Daarnaast zal in de verschillende platforms en op de adviesraad gecommuniceerd worden over de activiteiten van de internationale netwerken. Het CVAa moedigt partners (zoals APA) aan om actief deel te nemen aan de internationale netwerken.

Resultaatsindicatoren:

- Nieuwsberichten over internationale netwerken in VAI-nieuwsbrief
- Berichten op website van CVAa en VAI over internationale netwerken
- Communicatie over internationale netwerken in platforms en adviesraad

- Aanmoedigingen aan specifieke partners om actief deel te nemen aan activiteiten van internationale netwerken

Actie 2.3.4: aanleveren informatie EAHN

Het CVAa blijft in 2012 het aanspreekpunt voor EAHN in Vlaanderen.

Resultaatsindicatoren:

- Het CVAa verzamelt alle relevante informatie over studiedagen en publicaties die in Vlaanderen doorgaan, communiceert dit op zijn website en levert die aan EAHN.

SD 3 Toekomstscenario uitwerken**OD 3.1 Acquisitieprofiel uitwerken**

Inzet personeel: Ellen Van Impe 0,05 VTE en Sofie De Caigny 0,05 VTE (Dit werk is nauw gelieerd aan het in kaart brengen van het CE, zie OD 1.1 waar alle medewerkers bij zijn betrokken).

Actie 3.1.1: Acquisitieprofiel uittekenen voor het cultureel erfgoed van stedenbouw en landschapsarchitectuur

Het CVAa zet in 2012 in op het CE van naoorlogse planning en stedenbouw. Het acquisitieprofiel richt zich naar deze deelsector van het CE van het ontwerp van de omgeving. Aan de hand van publicaties en gesprekken met protagonisten worden de belangrijkste te verwerven erfgoedcollecties in kaart gebracht, zie Actie 1.1.1

Resultaatsindicatoren:

- Overzicht van belangwekkende CE collecties die te verwerven zijn

OD 3.2 Prospectie en overdrachten

Inzet personeel: Ellen Van Impe 0,05 VTE (Dit werk is nauw gelieerd aan het in kaart brengen van het CE, zie OD 1.1 waar alle medewerkers bij zijn betrokken én met het acquisitieprofiel, zie OD 3.1 waar ook Sofie De Caigny bij is betrokken).

Actie 3.2.1: overdrachten

In 2012 gaat het CVAa zowel actief als na verzoek van archiefvormers of erfgenamen op prospectiebezoek om de omvang, de staat en de inhoud van het archief goed te kunnen inschatten. Vervolgens wordt, in overleg met de archiefvormer, gezocht naar een definitieve bestemming, bij voorkeur een publieke bewaarinstelling. In 2012 ligt de focus op cultureel erfgoed van stedenbouw, zie Actie 1.1.1 en Actie 3.1.1

Resultaatsindicatoren:

- Er wordt een aantal private cultureel-erfgoedgehelen naar publiek toegankelijke instellingen overgedragen.
- De overdrachten worden geregistreerd in Odis (en Archiefbank Vlaanderen)

OD 3.3 Samenwerking APA (Architectuurarchief Provincie Antwerpen)

Inzet personeel: Ellen Van Impe 0,05 VTE en Sofie De Caigny 0,1 VTE

Actie 3.3.1: Overleg met APA

Er is een maandelijks overleg met de medewerkers van het APA. Hierop worden mogelijke archiefoverdrachten en samenwerkingsprojecten besproken en geëvalueerd. Er wordt ook over het toekomstscenario van zowel APA als CVAa overlegd.

Resultaatsindicatoren:

- Organisatie van overlegmomenten tussen CVAa en APA.
- Concrete samenwerkingen en gezamenlijke communicatie hierrond (vb. inbreng van APA-collectie in Odis, ...)

OD 3.4 Depotproblematiek: zoektocht naar een duurzame oplossing

Inzet personeel: zie organisatie erfgoedgemeenschappen

Inzet werkingsmiddelen: 500 euro (A11 DEPO)

Aangezien er geen centraal depot is voor architectuurarchieven in Vlaanderen, zoekt het CVAa steeds naar de beste ad hoc oplossing bij concrete overdrachten. Het streeft daarbij naar duurzame samenwerkingen met verschillende depots, verspreid over Vlaanderen, om zoveel mogelijk thematische en regionale concentraties te bewerkstelligen. Toch is het niet steeds mogelijk op de vaak urgente vragen van archiefvormers onmiddellijk een antwoord te bieden. Daarom heeft het CVAa behoefte aan een nooddepot.

Actie 3.4.1: nooddepot

Er is een overeenkomst tussen APA en CVAa dat de depots van het APA, onder specifieke voorwaarden, als nooddepot dienst kunnen doen voor architectuurarchieven in Vlaanderen. Het CVAa wil in principe zo weinig mogelijk gebruik maken van dit nooddepot (elke verhuis van een archief is een gevaar voor het archief) maar het onderhoudt de overeenkomst met het APA.

Het CVAa dient naar een nooddepot voor objecten te zoeken gezien de verbreding van zijn werking van archieven naar cultureel erfgoed. Het depot van APA komt hiervoor niet in aanmerking.

Resultaatsindicatoren:

- Het CVAa maakt afspraken met erfgoeddepots om af te toetsen of zij als nooddepot voor objecten willen optreden.
- Het CVAa volgt de afspraak met APA over het nooddepot voor archieven en documentair erfgoed verder op.

SD 4 Bewustzijn vergroten voor het CE van het ontwerp van de omgeving

OD 4.1 Erfgoedvormers en erfgenamen bewust maken

Inzet personeel: Ellen Van Impe 0,1 VTE (organisatie studiedag), daarnaast zijn alle medewerkers betrokken bij het bewustmakingsproces rond het CE van het ontwerp van de omgeving, onder meer via representatie en actieve netwerking

Actie 4.1.1: Erfgoedvormers en hun erfgenamen van stedenbouwkundig erfgoed

Via diverse fora (o.a. promotionele aanwezigheid op de studiedag van de VRP) worden naoorlogse planners en stedenbouwkundigen aangesproken op het belang van hun erfgoed. Daarnaast worden de protagonisten in dit veld actief benaderd, zie Actie 1.1.1 en Actie 3.1.1

Resultaatsindicatoren:

- Promotionele aanwezigheid op fora van stedenbouwkundigen i.f.v. responsabilisering rond het CE

- Directe communicatie met protagonisten over hun CE

Actie 4.1.2: Organisatie studiedag rond onderwijsarchieven

In 2011 voerde het CVAa een onderzoek uit naar de archieven van 8 architectuuropleidingen in Vlaanderen. In het najaar plant het CVAa een studiedag met alle betrokkenen – zowel archiefvormers als archiefbeheerders en gebruikers – om de resultaten van dit onderzoek voor te stellen en na te denken over wat een volgende stap moet zijn in een langetermijnplan. De resultaten van het onderzoek uit 2011 worden ook gebundeld in een publicatie en worden op de studiedag voorgesteld.

Resultaatsindicatoren:

- Studiedag met de betrokken actoren
- Publicatie van de onderzoeksresultaten

OD 4.2 Niet-gespecialiseerde bewaarinstellingen bewustmaken van het belang van het CE van het ontwerp van de omgeving

Inzet personeel: zie SD 2: Organisatie van erfgoedgemeenschappen en SD 3 toekomstscenario uitwerken

Actie 4.2.1: Samenwerkingsovereenkomsten sluiten met niet-gespecialiseerde collectiebeherende archiefinstellingen

Het CVAa wil met het Algemeen Rijksarchief en met stadsarchieven regelmatige contacten onderhouden en met sommige van hen concrete afspraken maken rond hun verantwoordelijkheid in het bewaren van het CE van het ontwerp van de omgeving.

Resultaatsindicatoren:

- Een vernieuwde samenwerking met het Algemeen Rijksarchief
- CVAa onderhoudt nauwe banden met diverse stadsarchieven
- De verschillende bewaarinstellingen nemen deel aan het platform collectiebeherende archiefinstellingen.

Actie 4.2.2: Overleg met niet gespecialiseerde bewaarinstellingen voor CE collecties en objecten

Het CVAa volgt het IDO (Interprovinciaal Depot Overleg) nauw op, evenals de ontwikkelingen van de verschillende provinciale erfgoeddepots.

Resultaatsindicatoren:

- CVAa is op de hoogte van de ontwikkelingen van IDO
- De provinciale erfgoeddepots weten dat het CE van het ontwerp van de omgeving belangrijk is. Zij hebben een duidelijk beeld van wat dit is en wat dit naar erfgoedzorg voor hen kan betekenen.
- Deze actie wordt voorbereid en ingezet in 2012 maar zal vooral in 2013 en de daaropvolgende jaren van belang zijn aangezien dan de klemtoon op vormgeving en het bouwbedrijf in de werking van het CVAa zal liggen. Deze klemtoon zal een grotere nadruk op objecten met zich meebrengen dan tot nog toe het geval was in de werking van het CVAa.

OD 4.3 Publiekprojecten uitwerken in functie van brede sensibilisering

Inzet personeel: Ellen Van Impe 0,15 VTE, Annelies Nevejans 0,1 VTE, Sofie De Caigny 0,15 VTE en Eva Van Regenmortel 0,1 VTE

Inzet werkingsmiddelen: 18.500 euro (A11 PUWE en A11 AOND)

Actie 4.3.1: Deelname aan Erfgoeddag

Ieder jaar werkt het CVAa samen met een collectiebeherende instelling voor het opzetten van een tentoonstelling in het kader van Erfgoeddag. In 2012 werkt het CVAa samen met de Stichting de Bethune

aan de tentoonstelling Glasheldere helden rond de heiligenvoorstellingen in de ontwerpen voor glasramen door Jean-Baptiste Bethune.

Resultaatsindicatoren:

- Het CVAa organiseert samen met Stichting de Bethune de tentoonstelling Glasheldere helden

Actie 4.3.3: Cultuurmarkt

Het CVAa is aanwezig op de Cultuurmarkt om de werking voor te stellen aan een breed cultureel geïnteresseerd publiek.

Resultaatsindicatoren:

- Aanwezigheid op de cultuurmarkt, persoonlijk aanspreken van geïnteresseerden

Actie 4.3.4: Van Den Berghe-Pauvers expo in Gent

Het CVAa werkte naar aanleiding van de overdracht van het archief van het Gentse meubelbedrijf Van Den Berghe-Pauvers naar het stadsarchief Gent een kleine tentoonstelling uit die in de VAI-vitrine en in het stadsarchief werden opgesteld in 2011. De expo wordt in 2012 hernomen in de Openbare Bibliotheek in Gent, zodat meer mensen het waardevolle cultureel erfgoed van het meubelbedrijf kunnen leren kennen.

Resultaatsindicatoren:

- Expo in de Openbare Bibliotheek Gent

Actie 4.3.5: publicatie onderwijsarchieven van architectuur

In 2011 voerde het CVAa een doorgedreven onderzoek naar de stand van zaken van de archieven van 8 architectuuronderwijsinstellingen. De resultaten van dit onderzoek wil het CVAa in 2012 bundelen in de vorm van een publicatie en deze op een studiedag voorstellen aan het publiek. Daarbij wordt expliciet ingezet op de aanmoediging van het debat tussen verschillende betrokkenen (architectuurdocenten, verantwoordelijken van universiteitsarchieven, architectuurhistorici). Op deze manier wil het CVAa het bewustzijn voor de precare toestand van de architectuuronderwijsarchieven vergroten.

Resultaatsindicatoren:

- Publicatie stand van zaken onderzoek
- Studiedag met debat tussen verschillende betrokkenen/verantwoordelijken
- Opzet voor verdere acties van CVAa en andere partners

Actie 4.3.6: geïntegreerde projecten

In het kader van het geïntegreerde project rond 50 jaar wet op de stedenbouw worden verschillende publieksactiviteiten uitgewerkt, zie SD 5.

OD 4.4 Website als duurzaam communicatiemiddel

Inzet personeel: Annelies Nevejans 0,1 VTE

Inzet werkingsmiddelen: 5.500 euro (A11 SITE)

Actie 4.4.1: onderhoud www.cvaa.be en doorgeven van informatie aan en over de cultureel-erfgoedgemeenschap

Als gevolg van problemen met de website hosting in 2011, zal er in 2012 versneld werk worden gemaakt van een nieuwe website. In tussentijd wordt de oude website zo goed mogelijk bijgehouden en wordt heel wat informatie aangeboden via de website en de nieuwsbrief van het Vlaams Architectuurinstituut.

Resultaatsindicatoren:

- Het CVAa verzamelt alle relevante informatie over studiedagen en publicaties en communiceert dit via de website van het VAI.

- Het CVAa kondigt op zijn website belangwekkende ontwikkelingen aan in het internationale veld van de architectuurarchieven.
- Het CVAa houdt www.cvaa.be online.

Actie 4.4.2 : vooronderzoek nieuwe website

Ter voorbereiding van een nieuwe website legt het CVAa in 2012 de nodige contacten met vormgevers en ontwikkelaars. Daarnaast bereidt het ook de structuur en de inhoud voor, waarbij rekening zal worden gehouden met het nieuwe profiel en de opdrachten van het CVAa. Zoals afgesproken in de beheersovereenkomst wordt bij de ontwikkeling van de website rekening gehouden met het behalen van het AnySurfer label.

Resultaatsindicatoren:

- Het CVAa ontwikkelt een duurzame nieuwe websitestructuur en heeft in 2012 wireframes klaar voor de nieuwe webpagina's.
- Ontwerp voor de look & feel van de website.

SD 5 Geïntegreerde projecten

OD 5.1 50 jaar wet op de stedenbouw

*Inzet personeel: Ellen Van Impe 0,2 VTE, Eva Van Regenmortel 0,1 VTE, Sofie De Caigny 0,2 VTE
Inzet werkmiddelen: 6.500 euro (A11 STED)*

Het CVAa komt in 2012 met een geïntegreerd project rond 50 jaar wet op de stedenbouw naar buiten. Daarbij is de centrale vraag een erfgoedvraagstuk: welke waren de drijfveren die sinds 1962 de ruimtelijke ontwikkeling van Vlaanderen bepalen en de regio zijn eigen ruimtelijk karakter gaven?

Met dit project wil het CVAa belangrijke ruimtelijke ontwikkelingen in het recente verleden en heden vertalen naar een cultureel-erfgoedverhaal. Prospectie van het erfgoed worden gekoppeld aan registratie, ontsluiting en onderzoek van dit erfgoed. Tegelijkertijd wordt er een publieksproject rond uitgewerkt. Het CVAa wil daarbij aansluiten bij initiatieven van anderen die in 2012 zullen werken rond deze problematiek.

Actie 5.1.1: bronnenonderzoek en ontsluiting

Zie Actie 1.1.1 en 1.1.2

Actie: 5.1.2: publiekswerking: lezingenreeks

In het najaar programmeert CVAa een lezingen- en filmreeks in deSingel. Vier films uit de jaren 1950-1970 worden telkens ingeleid en gekaderd door een kenner van de naoorlogse stedenbouw en verstedelijking. De voorgeschiedenis van de wet op de stedenbouw, de redenen waarom ze zo laat kwam in België en een kritische reflectie op de gevolgen en effecten ervan komen aan bod, ondersteund door films die een goed tijdsbeeld geven en die de stedenbouwkundige opvattingen van een periode illustreren.

Resultaatsindicatoren:

- lezingenreeks in deSingel

Actie: 5.1.3: publiekswerking: inbreng in tentoonstelling Architectuurbiënnale Venetië

De Vlaams/Belgische inzending voor de architectuurbiënnale van Venetië dit najaar zal rond stedenbouw werken. De tentoonstelling wordt in het najaar eveneens in deSingel aan het Vlaamse publiek getoond. Terwijl de klemtoon in Venetië vooral zal liggen op het presenteren van de uniciteit van Vlaanderen op stedenbouwkundig vlak aan een internationaal publiek, zal de nadruk in de expo in deSingel veel meer liggen op de banden tussen de stedenbouwkundige geschiedenis, het heden en de toekomst van de

planning van Vlaanderen. Het CVAa zal een inhoudelijke bijdrage leveren aan de expo door input te geven over het erfgoed van de Vlaamse stedenbouw.

Resultaatsindicatoren:

- input over geschiedenis van de stedenbouw in expo in het najaar in deSingel

OD 5.2 Noodwoningen

Inzet personeel: Sofie De Caigny 0,05 VTE

Actie 5.2.1 Aanvraag subsidiedossier

Het CVAa bereidt een publieksproject voor over noodwoningen tijdens de Eerste Wereldoorlog, en de manier waarop deze initiatieven bepalend waren gedurende de hele 20ste eeuw in het denken over woningen in oorlogstijd. We willen voor dit project een subsidie aanvragen binnen het kader van de oproep die loopt bij Toerisme Vlaanderen over 100 jaar herdenking van de Eerste Wereldoorlog.

Resultaatsindicatoren:

- subsidiedossier aangevraagd, partners geëngageerd

Actie 5.2.2 Uitvoering project opstarten (onder voorbehoud van goedkeuring subsidies)

Resultaatsindicatoren:

- project wordt zowel praktisch als inhoudelijk in aanloop van 2014 voorbereid

SD 6 duurzaamheid en maatschappelijke en culturele diversiteit

Inzet personeel: deze SD loopt doorheen alle andere projecten, het is een permanent aandachtspunt voor de medewerkers van het CVAa.

OD 6.1 Maatschappelijke en culturele diversiteit

Actie 6.1.1 Aantrekken van personeelsleden en bestuurders met een etnisch cultureel diverse achtergrond

2 van de 13 bestuurders van het CVAa hebben een etnisch cultureel diverse achtergrond. Het CVAa engageert zich om, wanneer zich vacatures stellen in 2012, speciale aandacht te hebben voor het aantrekken van personen met een etnisch cultureel diverse achtergrond.

Resultaatsindicatoren:

- Bij mogelijke aanwervingen wordt speciale aandacht besteed (vb. bij bekendmaking van vacature) aan personen met een etnisch cultureel diverse achtergrond.
- Bij mogelijke wissels van bestuursleden zal er aandacht zijn voor personen met een etnisch cultureel diverse achtergrond, evenals voor een evenwichtige genderverhouding in de bestuursorganen van de vzw VAI.

Actie 6.1.2 Aandacht voor armoedebestrijding in inhoudelijke projecten

Het CVAa heeft via twee publieksprojecten inhoudelijk aandacht voor het erfgoed van armoede. Enerzijds bereidt het CVAa een dossier voor om bij Toerisme Vlaanderen in het kader van de 100-jarige herdenking van Wereldoorlog I een subsidie aan te vragen voor een project rond noodwoningen tijdens en na de Eerste Wereldoorlog. Hierbij komt het leed van gewone mensen tijdens en na de Eerste Wereldoorlog in beeld. Door de actualisatie van het thema wordt er aandacht gegeven aan de verbanden tussen rampen, woningnood en armoede.

In het geïntegreerd project rond de naoorlogse stedenbouw is er aandacht voor een aantal sociale maatregelen waarbij de overheid trachtte om via planning een armoedeproblematiek op te lossen. Het CVAa heeft aandacht voor dit erfgoed. We denken aan de economische expansiewetten om sociaal

achtergestelde gebieden te ontsluiten, maar eveneens aan geplande huisvestingsprojecten die erop gericht waren om nieuwe woningen te creëren voor sociaal achtergestelde doelgroepen.

Resultaatsindicatoren:

- Subsidiedossier ingediend bij Toerisme Vlaanderen met aandacht voor armoede en woningnood, na de Eerste Wereldoorlog en vandaag
- Stedenbouwkundig cultureel erfgoed dat handelt over armoede in het recente verleden is geregistreerd en zo mogelijk overgedragen aan publieke bewaarinstellingen.

Actie 6.1.3 Armoede bestrijden door participatie

Het is een bewuste politiek van het CVAa om zijn publieksactiviteiten gratis toegankelijk te maken, zodat dit geen drempel vormt voor participatie. Zowel de tentoonstelling die in het kader van Erfgoeddag wordt opgezet als de lezingenreeks rond stedenbouw en de studiedag onderwijsarchieven zijn gratis. Het CVAa biedt steeds een neerslag van zijn activiteiten en van zijn publicaties gratis aan op zijn website of die van het VAI. Daarnaast zal het CVAa extra aandacht besteden bij de communicatie rond zijn publieksactiviteiten om minder bemiddelde doelgroepen en personen in armoede te bereiken. Het CVAa beseft dat het slagen hiervan sterk afhankelijk is van het onderwerp van de projecten. Zo is dit met het project rond Renaat Braem (2010) goed geslaagd door verschillende huisvestingsmaatschappijen en hun doelgroepen rechtstreeks aan te spreken.

OD 6.2 Aandacht voor duurzaamheid

Inzet personeel: deze SD loopt doorheen alle andere projecten, het is een permanent aandachtspunt voor de medewerkers van het CVAa. Daarnaast is Annelies Nevejans verantwoordelijk voor het duurzaam kennisbeheer, inzet: 0,05 VTE

Actie 6.2.1 De medewerkers verplaatsen zich zo ecologisch verantwoord mogelijk

Het CVAa tracht zo veel mogelijk de ecologische impact van de werking te beperken. Daartoe worden de medewerkers aangespoord om met het openbaar vervoer of de fiets naar het werk te komen en om voor werkverplaatsingen zoveel mogelijk gebruik te maken van het openbaar vervoer. Indien dit niet mogelijk is, stimuleert het CVAa autodelen. Het CVAa nam een abonnement op autodelen Cambio om de ecologische afdruk van de organisatie zo klein mogelijk te houden.

Resultaatsindicatoren:

- Fiets, openbaar vervoer en auto delen zijn de meest voorkomende verplaatsingsinstrumenten voor de medewerkers van het CVAa

Actie 6.2.2 Kennismanagement gebeurt zo duurzaam mogelijk

Kennis die bij de medewerkers aanwezig is wordt duurzaam vastgelegd voor intern en extern gebruik. Om kennis te delen tussen de werknemers en om nieuwe werknemers snel praktische informatie aan te reiken is er een *survivalkit* opgemaakt. Alle praktische informatie over procedures, office management of waar bepaalde informatie kan gevonden worden, wordt hierin opgenomen en bijgehouden. Het is een handige gids die de kennis van de verschillende medewerkers bundelt. De implementatie van een nieuw CRM-systeem zal ervoor zorgen dat ook kennis over contacten met individuen en organisaties beter gedeeld kan worden tussen de werknemers.

Voor duurzame kennisdeling met externen wordt vooral gebruik gemaakt van de website, waar ook resultaten van projecten worden gedeeld, rapporten online worden gepubliceerd en informatie wordt verwerkt in online toegankelijke databanken (Odis en Archiefbank).

Het digitale erfgoed van het CVAa, waaronder digitale opnames van archiefstukken, worden opgeslagen in een duurzaam e-depot (ontwikkeld in 2009).

Bij het opstarten van nieuwe interne (beelddatabank, website,...) en externe projecten of het verlenen van advies worden de richtlijnen en adviezen van het Project CEST geraadpleegd.

Resultaatsindicatoren:

- *Survivalkit* als duurzaam intern kennisbeheer wordt voortdurend actueel gehouden.
- Nieuw CRM-systeem wordt samen met VAI ontwikkeld en geïmplementeerd.
- CVAa-e-depot wordt onderhouden en aangevuld.
- CEST wordt bij elk project geraadpleegd.

OD 6.3 Website (AnySurfer)

Zie actie 4.4.1 en 4.4.2